

Science Fiction

tid uten grenser

av

ISAAC ASIMOV

ROBERT BLOCH

RAY BRADBURY

CLIFFORD D. SIMAK

JOHN WYNDHAM

L. SPRAGUE DE CAMP

Patrik Sahlstrøm: Fredhøis forlags science fiction-serie

Cato Pellegrini

For norske sf-fans som vokste opp på 1960- og 70-tallet, ble Fredhøis Forlags Science Fiction-serie det første møtet med sjangeren. De blå coverne var lette å kjenne igjen i kioskhyllene, og bøkene kostet så lite at lommepengene så vidt strakk til. Kvaliteten på serien var mildt sagt ujevn, men tok seg opp etterhvert og gjorde at man for alvor fikk øynene opp for science fiction. Det gir langt fra den samme leseopplevelsen å gi seg i kast med disse bøkene i dag, men de har likevel en varig plass i manges bokhyller. Det kalles affeksjonsverdi.

I denne artikkelen hurtiganmelder forfatteren Patrik Sahlstrøm utgivelsene i serien. Patrik Sahlstrøm ble født i Warszawa, Polen i 1975, er av svensk-polsk herkomst, og er utdannet i religionsvitenskap fra Universitetet i Oslo. Han har skrevet trilogien Books of Future Darkness samt tegneserien Future Darkness.

Artikkelen er basert på en lang tråd Sahlstrøm skrev på Facebook-gruppen Fantasy- og science fiction-bøker for en tid tilbake. Den er holdt i en nær-muntlig og raljerende stil.

Red.

Innledning:

Må innrømme at jeg humret litt da jeg leste gjennom denne gamle tråden igjen. Tror jeg traff innertier med min Gretten Gammel Pønker/Gubbe-etterligning.

Mesteparten av denne tråden stammer fra koronaperioden, der de fleste av oss hadde over gjennomsnitt med tilgjengelig tid til å lese. Det skal ikke kategorisk utelukkes at det kan ha gjort min tone skarpere. Det sagt, så står jeg for mine kommentarer, og jeg håper for gudenes skyld at dere skjønner at det er min subjektive mening som på ingen måte skal tillegges objektiv tyngde.

Jeg vil også nevne at jeg har enorm respekt for lesegleden bøker jeg er negativ til, har gitt. Mitt "gateway drug" til fabelprosa var Narnia, Lindgren og Marvel, slik at jeg ikke har de samme fine nostalgiske minnene som enkelte andre har til Fredhøis' serie. Det at en gammel gubbe som meg kan plukke i stykker plottet 60 år etter at historien er skrevet, forringer ikke den euforiske følelsen den kan ha gitt en ung leser. I rettferdighetens navn så bør den euforien nok vektlegges mer enn min brumming.

Til sist. Jeg må be om unnskyldning. Jeg har i teksten, ved flere anledninger, på det nedrigste, snakket ned grevlinger. Dette beklager jeg på det sterkeste. Grevlinger er ålreite dyr som jevnt over har store litterære talenter.

God Jul!

Patrik Sahlstrøm

- - -

Bok 1: De fremmede (The Three Faces of Time) av Frank Belknap Long.

Dårlig plagiat av *The Time Machine* (1895) av H. G. Wells. Eneste grunnen til å lese denne må være litteraturhistorisk.

Bok 2: Mot evig natt (The Unending Night) av George H Smith.

Denne likte jeg, ikke fordi at den er så himla bra, men moro latterliggjøring av Ayn Rand.

Bok 3: Tusenårsmørket (The Dark Millennium) av A.J Merak.

Å herre jemini for et makkverk. Selv med all tenkelig godvilje om at vitenskapen hadde kommet litt kortere da enn nå, så er jeg imponert over hvor dårlig denne er. Plothull nok til å fly stjernekrussere gjennom. Null kunnskap om evolusjon, personer som raver rundt i dagevis i ruinene av nuka London og New York uten å bekymre seg over stråling, mens senere så dør folk i løpet av et par dager av mindre stråling, blinde som løper gjennom gater med raserte hus og utbrente biler, byfolk som greier seg helt fint i villmarken i fem uker uten utstyr, lista er uendelig.

Bok 4: De utstøtte (The Unfrozen) av Ernst Dreyfuss.

Ikke så ille, men komplett mangel på forståelse om genetik blir ikke bra, når plottet dreier seg rundt det (og andre samtidige forfattere som Zimmer-Bradley greide å få det brukbart riktig). Hadde vitenskapen ikke vært helt på trynet så hadde denne vært helt ok. Jeg mener, romskip som går på fossile brennstoffer WTF???

Bok 5: Det store hjernerøveriet (The Great Brain Robbery) av James P. Fisher.

En av de bedre hittil, uten at det sier fryktelig mye ... Den har har båret alderen dårlig med veldig stereotype karakterer og kjønnsroller, men var nok helt ok lesing da den kom ut.

Bok 6: Intet daggry (The Frozen Planet) av A J Merak.

Lurer jo på om forlaget anstrengte seg for å finne den mest elendige SFen som fantes på kloden (åpenbart ihvertfall den billigste). Språket legger jeg på oversettters kappe, Torstein Thelles høydepunkt denne gangen er "homing" til "heiming". Men av andre høydepunkter er det at vi utvikler FTL-ferd og når frem til Alpha Centauri i 2008, en karakter som omvekslende omtales som kjemiker/fysiker. Her tror jeg at det er forfatteren som har sovet, og ikke kan lastes hr Thelle, en kvinnelig doktor i 30-årene som konsekvent beskrives som "the girl", osv. Skjønner jo hvorfor våre sjangre har/hadde et frynsete rykte ...

Bok 7: Verden hinsides verden (The Accidental Earth) av Leo P Kelley.

Beste hittil uten at det sier fryktelig mye. Første ca 60% er rett og slett bra, men det blir for slapt og stereotyp mot slutten. Mer plothull enn i en sveitser ost, og Thelles håpløse oversettelser er nesten morsomme. Hvis man elsker gammeldags SF og har lest seg gjennom de store fra den perioden, så er ikke denne boka så himla gæli, ellers kan man trygt styre unna.

Bok 8: Fredsmakerne (Warriors of Terra) av John Faucette.

Dette var helt legendarisk elendig. Faucette prøver forsåvidt å gi historien sin litt dybde, med samfunnskritikk og fredsmoral. Problemet er bare at han skriver så sinnssykt elendig at det ikke hjelper. Leser mellom linjene i wiki-artikkelen om han at han var bitter fordi ingen forleggere var

villige til å satse skikkelig på ham, i historiens lys så bør vi takke hans samtid for at han gikk i glemmeboka.

Bok 9: Besøk fra det ukjente (Night of the Saucers) av Eandon Binder.

Og når jeg tenkte at det ikke er fysisk mulig å skrive noe dårligere enn bok 8 i serien, så kommer Fredhøis og sier "Hold ølen min". En utstoppet grevling på fleinsopp skriver bedre med bakpotene sine enn dette. Jeg har lest, slik at dere slipper, ikke la min oppofring være forgjeves og ligg langt unna.

Bok 10: Alices verden (Alice's World) av Sam J. Lundwall.

Nå er det pokker meg like før Dovre faller, miraklet har skjedd, en bra bok i denne serien. "Bra" bør kanskje tas med en klype salt, historien er preget av sin tid og har solide mengder med plothull, men sammenlignet med de 9 første Fredhøis bøkene så er den et mesterverk. Bare synd at den skuer meg mothårs. Røper ikke hvorfor, da det vil spoile hele boka, men det er min personlige smak den krasjer med, det jeg misliker gjør ikke boka dårlig. Egentlig så vil jeg anbefale denne, hvertfall for de som er opptatt av skandinavisk litteraturhistorie og fabelprosa.

Bok 11: Ingen plass for helter (No Time for Heroes) av Sam J. Lundwall.

Denne digget jeg, herlig parodi på samtidens übermektige helter. Dessverre så greier Lundwall bare å holde stilen de første 3/4, slutten er direkte dårlig. Virker for meg som om han kom opp med glitrende ide, men hadde null konsept om hvordan han skulle avslutte boka. Dessverre, siden mesteparten er såpass velskrevet at ikke engang oversetter Thelle greidde å ødelegge den, og noe av det morsomste jeg har lest på lenge. I grunnen samme historie som Alice's World, og hvis Lundwall hadde slått sammen disse to bøkene til én, så hadde det vært et mesterverk, og jeg skjønner godt hvorfor disse to bøkene ofte ble solgt sammen. Kan anbefales selv for moderne lesere.

Bok 12: Slaters planet (Slaters Planet) av Harris Moore.

Til å være en av de som kom fra Fredhøis så var ikke denne så himla gæli. Brukbart plot og bedre karakterer enn normen, men vitenskapen ... Er nok en del forfattere som burde holdt seg til andre sjangere og Mr Moore er åpenbart en av dem.

Bok 13: Planetpiratene (Beyond the Beyond) av Poul Anderson.

Denne novellesamlingen består egentlig av 5 noveller, tre langnoveller her, novellene er rett nok preget av sin tid, men forholdsvis bra. Har følelsen av at 99.9% av SF-forfatterne fra 60- og 70-tallet behersket novelleformatet vesentlig bedre enn romanformatet. En svakhet hos Anderson er at han ikke legger det minste skjul på sitt politiske syn. Sikkert stas for andre libertarianere, men stryker meg brukbart mothårs. Det sagt, verdt å lese hvis man er fan av SF fra fordums dager.

Bok 14: Ild skal falle (Beyond the Beyond) av Poul Anderson.

Andre halvpart av *Beyond the Beyond*. Hva skal jeg si om denne? Anderson skriver bra, milevis bedre enn de fleste av sine samtidige SF-forfattere, helt på høyde med Asimov og Bradbury. Bra karakterer og et solid grep på vitenskapsbiten. Det sagt så har Andersons skriving sine svakheter også. Den første (som man nesten kan se gjennom fingrene med og skylde på tidens tann for) er

pulp-stilen med Bill the Galactic hero som redder dagen mot umulige odds. Den andre og mye verre svakheten, er den belærende stilen der Anderson preker for libertariansk markedskapitalisme (et forbehold, hvis det er slik at Anderson smører så tykt på med ideologi for å latterliggjøre libertarianismen, så har jeg lest han helt feil, men etter å ha lest wiki-artikkelen om Anderson så tror jeg han mener det han skriver). Det er alltid en risiko å skrive såpass politisert, og risikoen er at folk som meg, som er dypt uenige med forfatters ideologi, går sure. Anderson er langt unna å være så ille som Rand og Heinlein, men prekende nok til at det ødelegger mye av leseleden. Det er i grunnen utrolig at datidens SF-forfattere (dog ikke alle) var så navlebeskuende at de ikke kunne eller ønsket å forestille seg at måtene vi sosialt og økonomisk organiserer samfunnet på vil utvikle seg i takt med teknologien. At utforskningen av stjernene skulle organiseres på samme måte Europa koloniserte resten av verden på 15-1600 tallet, er direkte absurd. Kort sagt, hvis du liker libertarianismen eller ikke bryr deg med politisk preking, så er dette bra, men hvis du reagerer på Lewis sin kristen-misjonering i Narnia-bøkene så er det nok best å styre unna denne.

Bok 15: Menneskedyrene (The Animal People) av Stanton A Coblentz.

Kort og godt en fryktelig dårlig ripoff av *Planet of the Apes*. Alt som stinke kan, stinke gjør-plot, karakterer, vitenskap, etc. Leser i Wiki-artikkelen om Hr Coblentz at han skrev mye satire, og det er mulig at han mente denne boka som en parodi på *Planet of the Apes*, og det vil gjøre min dom noe mildere, for den er fortsatt ikke bra, selv om den bare er en parodi.

Bok 16: Hjelp fra rommet (Our Friends from Frolix 8) av Philip K Dick.

PAYOFF!. Denne var knallbra og jeg skjønner veldig godt hvorfor Dick har den statusen han har. Stilen er noe datert, men ikke plagsomt mye, og jeg elsker den ramsalte samfunnskritikken Dick kommer med. Er jo nesten profetisk hvordan sjefskurken minner om en viss organgutang i Det hvite hus. Kommer også frem hvor dopskalle (uten at det plager meg) Dick må ha vært, siden han bruker av sin åpenbart ekstensive kunnskap om ymse piller og andre rusmidler. Humrer litt over hvordan han fremstiller alkohol som det verste av rusmidler. Dette er det eneste jeg har lest av Dick, men jeg har hørt at noen av de andre historiene hans kan være litt rotete og at det er vanskelig å følge med i svingene. I så fall er dette en bra bok å starte sin lesing av Dick med, siden den er fin og lineær, med et tydelig og vellungerende plot. Kort sagt: Anbefales på det varmeste! LAGT TIL: Har i etterhånd funnet ut at ikke overraskende så har Fredhøis kutta og maltraktert denne teksten.

Bok 17: Dommedag over Jorden (1989: Doomsday) av Don Pendleton.

Konseptet er egentlig ganske brukbart. Pendleton ble vettskremt av en artikkel han leste om jordas befolkningseksplasjon og skrev denne boka pga det. Bare synd at han skriver helt ubrukelig. I følge wiki-artikkelen om han, skrev han stort sett typiske manne-action-bøker (blant annet en bokserie som visstnok inspirerte Marvels Punisher) og det merkes. De få kvinnene som er i boka er der kun som sexobjekter, og det er så amerikanisert heltedyrking av presidenten at man kan spy av mindre. Kort sagt blæh.

Bok 18: Erobreren (Bernhard the Conqueror) av Sam J Lundwall.

Frittstående fortsettelse av hans forrige bok. Samme herlige raljering med SF-klisjeer som sist. Likte boka godt, men den ble litt langdryg med sin mangel på plot. Strengt tatt så minner den en del om Hitchhikers, med masse morsomme episoder, men egentlig ikke noen historie. Lundwall klatrer raskt på min liste over yndlings SF-forfattere, men tror at det er en fordel å ikke lese for mange bøker av Lundwall i strekk, virker ikke som om han har veldig mange tangenter å spille på. Men happy med denne.

Bok 19: Spennende timer med Bloch og Bradbury (Bloch & Bradbury).

Å lage en antologi av noveller fra disse to forfatterne tilsier at noen har tatt for mye LSD. Det eneste de har til felles er første bokstav av etternavnene, sjanger og at de skrev for div. pulp-magasiner. På en måte så er det fascinerende å se hvor stort sprik i kvalitet det var på de pulpnovellene. Bloch er så elendig at det knapt finnes ord for å beskrive elendigheta. Halvparten av novellene hans her er den mest elendige fan fictionen av Lovecraft jeg noensinne har lest (og jeg er i utgangspunktet positiv til fan fiction). Men den andre halvparten er enda verre. Voodoo-dyrkende druider WTF? Dessuten så praktiserer Bloch min pet peeve, der han skriver inn en glorifisert utgave av seg selv i vill elskov med samtlige kvinner i historiene. Bah. Burde egentlig vært forberedt på hvor dårlig han skriver siden jeg har *Firebug* av ham før, men det er enda verre. All respekt for Hitchcock som lagde en bra film av en av Blochs romaner (*Psycho*). Bradbury derimot er like glimrende som alltid. Hadde lest et par av novellene hans, men det var som et gjennsyn med gamle venner. Mest imponert er jeg over den gufne stemningen han får frem i trøtte småbyer i midtvesten. Hadde jeg ikke hatt OCD på å lese ferdig bøker jeg har startet på, så hadde jeg bare hoppet over skiten til Bloch og kost meg med Bradbury. En liten kuriositet er at her kom den første av Fredhøi's famøse "varulv"-oversettelser. Rimelig sikker på at ordet var "ghoul" i originalutgaven ... Verd å lese Bradbury sine noveller, men stol på meg når jeg advarer mot Bloch sine.

Bok 20: Operasjon kaos (Operation Chaos) av Poul Anderson.

Sjelden jeg blir så vred på en bok som denne. Hvorfor? Fordi den er så utrolig nærme å være glimrende, men stinker som sure gymsokker. Settingen er herlig, en alternativ utgave av vår verden med magi. Man flyr på kosterkaft istedenfor å kjøre bil og har lommekrystallkuler istedenfor mobiltelefoner. Men Anderson trekker ikke konsekvensene av sin egen setting langt nok i følge min smak, det skurrer litt at denne verden er organisert på nøyaktig samme måte som vår egen. Det hadde jo vært rimelig å anta at en del ting hadde blitt annerledes, men strengt tatt så er dette pirk. Og grunnplottet er slett ikke ille, selv om det kanskje ikke er det mest ambisiøse. Slik jeg har skjønnet det så består denne boka av en 3-4 langnoveller som opprinnelig kom separat og senere ble vevd sammen til en lengre historie. Men det som jeg får fullstendig i vrangstrupen er de legendarisk elendige actionsekvensene. En grevling med skabb kunne ha skrevet dem bedre. Det er så pulp, så amerikansk, så rett og slett latterlig at jeg får mark. Og det er så lite som mangler for at det skal fungere. Hadde Anderson hatt evne til å skrive bra action så kunne sekvensene fungert helt fint, men når Bill the Galatic Superhero Werewolf er så latterlig über at James Bond blir en skolegutt og Supermann en spurv i sammenligning, så freser jeg. Men etter å ha lest om Anderson på wiki så ser jeg at dette er skrivestilen til Anderson med super duper über-helter og ikke en sleiv. Bare synd at jeg hater den type historier. Og derfor min vrede, for dette kunne ha vært en femstjerners bok (utifra min smak) hadde det ikke vært pulp-stilen til Anderson. Men for de som liker helter som er mandigere enn Conan ganger Rambo så vil nok denne boka være midt i blinken - selv om den er noen generasjoner gammel.

Bok 21: De barmhjertige (The Mercy Men) av Alan E Nourse.

Ikke så gæli. Hovedpersonen jakter på mannen som har drept hans far og ender opp som forsøkskanin på et slemt laboratorium. Helt greitt plot, ok skrevet men temmelig uengasjerende siden Nourse ikke kaster bort tida på uvesentligheter som å gi hovedpersonen en personlighet eller leseren grunn til å bry seg. Helt forglemmelig bok, men langt over snittet til Fredhøis.

Bok 22: Tid uten grenser (Time Untamed).

Ikke noe sjokk at Fredhøis har lobotomert denne antologien og blant annet kuttet Fritz Leibers

novelle (og gudene veit hvilke andre de har kuttet). Det sagt, så har de truffet rimelig brukbart, for denne antologien er bra med noveller av Asimov (hadde lest den før, og er en av mine favoritter av hans noveller), Simak (kul vri på arrogant menneskelig kolonisering av rommet), Sprague de Camp (fornøydlig parodi på Sword & Sorcery), Bradbury (en av hans svakere noveller), Wyndham (glimrende), og Bloch (som vanlig så stryker han meg fullstendig mothårs). Sum: 2 glimrende, 2 kule, 1 svak og 1 elendig. Med andre ord noe av det beste jeg har lest fra Fredhøis.

Bok 23: De gyldne myntene (The Coins of Murph) av Leo P Kelley.

Denne var veldig annerledes enn de andre av Fredhøis-bøkene jeg har lest. Mye mørkere og mere brutal. På kanten av å være bra. Den handler om et ytterst degenerert post-apokalyptisk samfunn hvor alle beslutninger tas gjennom myntkast. Hovedpersonen er en lærling i den undertrykkende religionen som styrer samfunnet og stiller etterhvert spørsmål han ikke burde ha stilt. I utgangspunktet en historie slik jeg liker den, køl sort uten håp i noen ende, men den feiler så grovt med bagatellisering av voldtekt at den mistet godviljen hos meg. Denne boka kunne ikke ha blitt utgitt i dag, og det er synd at forfatteren feiler fullstendig med dette, for ellers så er boka bra.

Bok 24: Underlige fortellinger (8 Strange Tales), red.: Vic Ghidalia.

Er vel rimelig typisk av Fredhøis at de har lobotomert denne ned til 6 noveller ... Men dere som har påpekt at det beste med Fredhøis-serien var novellesamlingene har helt rett. Denne var bra. For å ta novellene i rekkefølge:

1: «Subterfuge» av Ray Bradbury. Kul novelle om hvordan menneskeheten lurer fæle aliens fra Venus som vil ta menneskene som slaver. Kanskje ikke Bradburys aller beste, men kul allikevel 4 av 5 stjerner.

2: «Dark Benediction» av Walter M. Miller jr. Wow! Beste novellen jeg har lest på veldig lang tid. Og skummelt aktuell siden jorda er rammet av en pest fra rommet som gir de smittede erotisk lyst til å smitte andre. 6 av 5 stjerner.

3: «A Wig for Miss DeVore» av August Derleth. Fullstendig søppel, en slem skuespillerinne får seg en forbannet parykk og blir overtatt av den. Derleth kan rett og slett ikke skrive, og hvis noen noensinne trenger å forklare en forfatter "Show, not tell" så er det bare å bruke denne novellen som referanse. 0 av 5 stjerner. Derleth var jo en del av "gutteklubben" til Lovecraft sammen med bl.a. Bloch, og alt jeg har lest av disse forfatterene stinker. Begynner å lure på om jeg kanskje burde lese Lovecraft om igjen (20+ år siden sist) for å se om voksne meg elsker det like mye som tenårings meg).

4: «The Second Interment» av Clark Ashton Smith. Hovedpersonen har en morbid redsel for å bli begravd levende etter å ha blitt det en gang før. Utifra tittel så er det ikke veldig vanskelig å forutsi hva som skjer. Bra skildring av skrekken med å bli levende begravd som treffer hvertfall meg siden jeg har klaustrofobi. 3 av 5 stjerner

5: «The Yellow Wallpaper» av Charlotte Perkins Gillman. Delvis selvbiografisk historie hvor forfatteren har gjort sin barseldepresjon til en skrekkhistorie. Bra, skummel stemning som vekket bilder i hodet mitt fra The Ring og The Grudge. Er allikevel noe som mangler for at det skal bli skikkelig uhyggelig, tipper en bra redaktør kunne strammet opp denne novellen til bli legendarisk, men ser ut som redaktører som gjør noe annet enn å samle inn tekster er et nymotens påfunn. 4 av 5 stjerner.

6: «By Water» av Algernon Blackwood. Meh. Helt poengløs novelle om en fyr som blir spådd at han skal dø ved drukning. Går seg vill i en ørken og når han endelig finner vann så faller han oppi og drukner. Whatever. 1 av 5 stjerner.

Bok 25: Livsformelen (Act of God) av Richard Ashby.

Og den beste måten å minne meg på hvor bra Asimov virkelig er (særlig sammenlignet med sin samtid) er å gå tilbake til Fredhøis SF-bøker. Denne var en av de aller dårligste hittils. Er rett og slett en elendig technothriller der plottet løses gjennom en Halleluja-syretripp. Forfatteren prøver kanskje å være vagt progressiv med en kvinnelig sikkerhets sjef og slikt, men det hjelper rett og slett ikke siden ALT, plot, karakterer, premiss til og med selve skrivingen stinker. Er vel den første boka der Thelle oversatte bedre enn forfatteren skrev. Styr langt unna denne.

Bok 26: Intet sted på Jorden (Nowhere on Earth) av Michael Elder.

Overraskende bra, ihvertfall med tanke på sin samtid og at den kom fra Fredhøis. Plottet er sjarmerende enkelt, Storbritannia er heftig overbefolket og har blitt en orwellsk dystopi. Hovedpersonen kommer av vanvare i trøbbel med samfunnsmaskineriet og så følger en klassisk kamp mellom individet og samfunnet. Det jeg liker med denne boka (kan nok ha noe å gjøre med at det er en britisk og ikke amerikansk forfatter) er at den er forfriskende fri for heltete helter og mandige menn. Action-sekvensene er fortsatt veldig daterte, det florerer med plotthull og Elder kaster bort flere muligheter til å gjøre historien enda bedre. Blir allikevel sjarmert av denne boka, og det er pluss at Elder aldri hevdet at han skrev noe mere ambisiøst enn underholdning, og han sparer seg for å score billige ideologiske poeng. Verdt å lese og den første i en trilogi, alle utgitt i denne serien.

Bok 27: Grønn fønix (Green Phoenix) av Thomas Burnett Swann.

Denne, til forskjell fra de fleste andre i serien, er ikke SF, men mytologisk fantasy, basert på *Æneiden*. Dette er egentlig to langnoveller som er slått sammen til en bok. Den første av dem er knallbra og den siste stinker tilsvarende. Denne kunne enkelt og greit ikke blitt utgitt i dag. Romantisering av voldtekt og barnebruder har mere enn gått ut på dato. Swann er lojal mot kildematerialet sitt (*Æneiden*) og utenom det ovennevnte så tilgir jeg ham de mandige mennene og heltete heltene, siden det hører med sjangeren, men der han totalt feiler på slutten er at de greske heltene ble balansert av sine tragiske skjebner, Swann drar til med en "og så levde de lykkelige alle sine dager" som er mere på bærtur enn det verste sukkerspinnnet fra Disney. Interessant lesing, rent litteraturhistorisk, men ellers så får den middels minus (hvis man da i det hele tatt kommer seg forbi voldtekt-bagatelliseringen og pedovibbene).

Bok 28: Himmelen faller ned (The Sky is Falling) av Lester del Rey.

En trivelig liten bok, som i likhet med forrige bok i serien er fantasy og ikke SF. Jeg mistenker at Fredhøis opprinnelig kjøpte rettighetene til 25 bøker og ga dem ut, og fikk såpass suksess med det at de klinka til med å kjøpe 25 til uten å helt vite hva de kjøpte (også fordi de siste par-tre bøkene har vært bedre enn mesteparten av de første 25. Lovende plot med en verden som er i ferd med å gå under og hovedpersonen blir vekket til live dit for å hindre himmelen fra å falle ned. Problemet er bare at det er feil person de har mant frem, hovedpersonen er bare navnebror av den ingeniøren de hadde tenkt å hente. Det som er synd er hvor hardt denne boka er bitt av tidsånden, og den har ikke klart tidens tann. Kjønnssroller, den heltete heltens uten personlighet, jepp full Silver Age SF. De som har fulgt denne tråden har vel registrert min fresing over hvor dårlig SF ble redigert i hine dager. Derfor veldig interessant å lese en bok skrevet av en av de store redaktørene fra denne perioden.

Ser at mye av det jeg misliker er features og ikke bugs. Må også ta et forbehold, det virker som om Fredhøis har kuttet et par kapitler, hvis ikke så er den fryktelig dårlig redigert (eller del Rey har null peil på hvor raskt og hvordan verden ville bryte sammen hvis sola forsvant). Humrer litt over hvordan del Rey tidvis gjør litt narr av sjangeren han levde av å redigere, og så lenge man veit at hva man kommer til så er dette en trivelig bok å lese.

Bok 29: Pesten (Badge of Infamy) av Lester del Rey.

WOW! Rett og slett WOW. Boka jeg soleklart har digget mest fra Fredhøis hittil. Uten konkurranse. Antar derfor at forrige bok i serien ble klippet i stykker av Fredhøis. Boka handler om hvordan en sykdom fra Mars truer menneskeheten og kampen for å finne en kur (underlig hvor relevant dette føltes) og kunne nesten ha blitt skrevet i 2022. Boka peker nese til de som hevder at heltete helter som overvinner umulige odds mens kvinnene bedårende ser på gjennom kjøkkenvinduet, skal unnskyldes med tidsånden. Synd at del Rey ikke var hardere som redaktør og hjalp samtidige forfattere opp på sitt eget nivå. Denne boka kan anbefales på det varmeste til alle, selv de som ikke har sansen for fabelprosa.

Bok 30: Den duftende planet (The Perfumed Planet) av Michael Elder.

Jøsses! Nok en bok jeg likte fra Fredhøis, hva skjer??? Denne er oppfølgeren til *Nowhere on Earth*, som kom for noen nummer siden, og glitrende med tanke på hvor gammel den er og helt ok med moderne øyne (hadde nok vært en murstein hvis den hadde kommet i dag). En overbefolket jord gjør menneskeheten desperat etter å kolonisere stjernene og det går litt over stakk og stein, noe som kolonistene som kommer til denne planeten får erfare. Rimelig brukbart plot, og for andre gang på rad fra Fredhøis hvor jeg faktisk var engasjert og spent på slutten (som rett nok var rimelig fislete). Kan anbefale denne boka for folk som liker litt gammeldags SF uten å måtte facepalme over hvor utdatert den er.

Bok 31: Fra tid til tid (There will be Time) av Poul Anderson.

Den av Andersons bøker jeg hittil har likt best. Dette er nesten gutteversjonen av *The Time Traveller's Wife*, men der TW hadde romanse så har denne action. Boka håndterer tidsreiser (med alt av paradokser og andre problemer) glimrende og har et solid plott. Trives trolig såpass godt med denne boka fordi jeg er politisk enig med Anderson for en gangs skyld (rasisme er fælt) og fordi protagonisten er ikke like overdrevet pulp som det pleier å være hos Anderson. Den eneste egentlige svakheten er at slutten godt kunne vært mer episk (tar forbehold om at boka egentlig er lengre og at Fredhøis har kuttet kapitler for å få den ned i standardstørrelsen sin), men allikevel en bok jeg varmt kan anbefale for SF-fans.

Bok 32: Tilbake til Jorden (Down to Earth) av Michael Elder.

Dette er bok 3 av Elders trilogi og ikke så gæli hvis jeg skal bruke min personlige smak som målestokk. Plottet er bedre enn det meste som kommer fra Hollywood, men kanskje litt enkelt for oss blaserte europeere. Karakterene er de obligatoriske pappfigurene og har båret tidens tann dårlig (særlig kvinnefigurene) og selve skriveingen er det umulig å uttale seg om pga. Thelless kvesting av teksten. Totalt sett så er dette helt grei lesing for å slå ihjel et par timer, men ingen klassiker som på noen som helst måte MÅ leses.

Bok 33: Den maktgale (The Multiple Man) av Kenneth W. Hassler.

Og der ble jeg minnet på akkurat hvor himmelsprengende elendig mesteparten av Fredhøis utgivelser er. Denne var fryktelig, legendarisk dårlig. Egentlig en uinspirert spion-thriller som er

veldig lett krydret med SF. SFen er på grensen til å være så dårlig at det blir underholdende, men blir bare irriterende. Og plottet? Det får filmene til Steven Seagal til å virke dype. Hele plottet drives av tilfeldigheter og bygger på et av mine yndlings hat-objekter: En skurk som er så imbesil at en muggen hamburger hadde virket smart. Greit nok, alle skurker trenger ikke å være mesterhjerner, men når en skurk blir beskrevet som "galaksens slueste, farligste og mest fryktede rom-pirat" ikke engang sjekker hva som er gjemt i hulrommet i skohælen til helten, så blir det smertefullt dårlig. Gjør dere selv en tjeneste og unngå denne!

Bok 34: Drager og mareritt (Dragons and Nightmares) av Robert Bloch.

Jeg er alt annet enn fan av Bloch. Har etterhvert lest en del av han, både noveller og en roman og utifra min smak så er det på nivå med vogonsk poesi. Det var derfor et stort sjokk å oppdage at jeg virkelig likte denne novellesamlingen. Selv etter at den har blitt maltraktert av Fredhøis. De har selvfølgelig kuttet en av novellene. Og Thelles oversettelser er en forbrytelse mot menneskeheten som vanlig. De to første novellene om en pensjonert gangster som har blitt kyllingbonde på sine eldre dager (fornøydlig konsept i utgangspunktet) som blir dradd inn i Ridderene av det runde bords søken etter gralen, er på høyde med Monty Pythons version av den historien og hovedpersonens rasjonalisering av galskapen er bare herlig og fikk meg til å le høyt flere ganger. Har litt på følelsen av at Bradbury gikk lei av å lese skvipet som Bloch skrev og foreslo halvt på spøk til sin kompis at han burde skrive noe originalt. Av det jeg har lest av Bloch så er disse to novellene suverent best. Den 3. novellen (med forbehold om at den er blitt kuttet i) er Bloch tilbake til standardmølet sitt. Det som jeg trives dårligst med er at han insisterer på å skrive inn seg selv, noe som i min bok er den største dødssynden en forfatter kan gjøre. Den inneholder dog en del bra humor (som f.eks. at det verste problemet med å ha en inne-varulv er at den røyter som svarte helvete) som gjør den leseverdige.

Totalt sett, definitivt verdt å lese også for moderne lesere, men for gudenes skyld få tak i en bedre versjon enn Fredhøis sin.

Bok 35: Dommer eller dømt (Doomsman) av Harlan Ellison / Thots krone (Thief of Thoth) av Lin Carter.

35a: Skjønner jo hvorfor Ellison har vunnet priser i bøtter og spann. Dette er godt håndverk, teknisk sett MYE bedre enn det meste fra sin samtid. Egentlig ikke SF, men en fremtids-thriller hvis man skal være raus. En gjennomsnittlig Bond-film har mere høyteknologi. En underlig opplevelse å lese denne boka, jeg likte den selv om historien interesserte meg midt i bakre trumpet. Snikmorder som prøver å finne ut om fortiden sin. Whatever. Men såpass godt skrevet at den var verdt å lese, og et glitrende eksempel på at en fullverdig historie elegant kan skrives på ca 70 sider, til forskjell fra moderne mursteiner. Definitivt å anbefale til de som liker eldre SF.

35B: Denne historien er meget sannsynlig den verste skitten jeg noensinne har lest. Jeg anser det som en forbrytelse mot menneskeheten at den i det hele tatt kom på trykk. Hovedpersonen er den verste Marty Stuen jeg noensinne har støtt på. Og i tilfelle leseren er i tvil om hvorvidt hovedpersonen er best på alt, alltid, så minner Carter leser om det med parenteser i annenhver setning. Kan det bli verre? JA!!! Carter insisterer på å plage leseren med sin elendige poesi og kleinere visdomsord enn de verste inspirasjons-memene. Hadde dette i det minste vært er forsøk på parodi, så kunne det arkiveres under "mislykket. Ikke morsomt". Men det virker som om Carter mente det rælet seriøst. Denne historien bør unngås for enhver pris.

Bok 36: De dødes landsby (Judges of Hades) av Edward D Hoch.

GJEEESP. Dette er ment å være Scooby Doo for voksne. Krimnoveller hvor mysteriet tilsynelatende

er overnaturlig, men selvfølgelig ikke er det. Komplet umulig for meg å vurdere hvor bra/dårlig dette er, siden jeg hater krim. Vi slipper unna mye av det som irriterer meg med krim, og på mange måter føles dette som en delvis vellykket modernisering av Sherlock Holmes. Godt mulig at denne novellesamlingen er trivelig for dem som liker krim-mysterier, men jeg hadde store problemer med å holde meg våken.

Bok 37: T for Tramatura av Dag Ove Johansen.

Bør nok nevne først at jeg i mine omtaler ikke forskjellsbehandler bøker bare fordi de er skrevet av en av våre lokale helter. Hvis jeg jubler så er det fordi en bok er bra, ikke for å være snill, og ditto hvis jeg freser. Dette er den første (eneste?) boka som originalt gitt ut av Fredhøis (antar jeg, er det feil så er det bare å korrigere meg). Jeg ble imponert over hvor mye bedre den er enn mesteparten som Fredhøis ga ut. Korte og meget velskrevne noveller. Ikke noe heroisk heltedyrking eller redding av galakser eller fagre møyer. Korte, underfundige og mørke noveller som falt meg meget godt i smak. Kan på det sterkeste anbefale denne for de som er interessert i norsk SF-historie.

Bok 38: Døden følger varm vind (Death on a warm wind) av Douglas Warner.

En underlig lapskaus av sjangre som smaker meh. Douglas Warner er et pseudonym for Elisabeth Warner og John Desmond Currie, og utifra litt googling så virker det som om de i hovedsak skrev krim (eneste treffet jeg fikk på søket var i Hitchcock-wikien), og burde kanskje ha holdt seg til det ... Boka starter som en dårlig spionthriller, mellomander som klassisk 70-talls katastrofe-historie og ender som en politisk thriller. Ingen av delene er veldig bra. Det som er litt kuriøst er at denne boka aldri er i nærheten av å være SF. Det lille av vitenskap det refereres til i denne boka er en vits. Ikke en bok jeg ville anbefalt, men hvis man er kjempefan av historier om jordskjelv og andre naturkatastrofer så vil man nok kunne få glede av denne boka, ellers: Meh ...

Bok 39: Lys fra dypet (Ocean on Top) av Hal Clement.

Her snakker vi om grafen-hard SF, som uvanlig nok foregår på havbunnen fremfor i verdensrommet. Vanskelig for meg å bedømme kvaliteten, da slik superhard SF ikke fenger meg. Men hvis man er interessert i ubåter, trykkforskjeller og lydbølger i vann så kan nok dette være den perfekte bok. Boka føles som godt håndverk og Clement har jobba hardt for at vitenskapen skal være solid (og har lykkets med det). Men det er ingen historie her, bare masse ubåter. Clement prøver rett nok, men hans innsikt i menneskelige relasjoner virker å være like begrenset som hans vitenskapunnskap er omfattende. Bonus poeng for at han i det minste prøver å ha en bi-karakter av kvinnekjønn, og at hun i grunn er den eneste med hodet på rett plass. Mistenker at Fredhøis kutta en del kapitler, siden boka slutter veldig brått. Men for en gangs skyld så gjorde det meg ikke noe, da jeg var mektig lei av ubåter på dette tidspunktet.

Bok 40: 4 toppnoveller (The 1972 Annual Worlds Best SF).

Leser at flere av disse novellene har vunnet priser og greier, og det bare bekrefter min inngrodde skepsis til alt av bøker som vinner priser. Kan ikke huske en eneste prisvinner (uavhengig av sjanger eller pris) som jeg har likt ... Denne boka inneholder bare 4 av 15 noveller. Uansett best å ta det novelle for novelle av de som er med:

«*The Bear with a knot on it's tail*» av *Stephen Tall* - 1 av 5 stjerner. Dette er et forsøk på en litt original vri på første møte mellom mennesker og aliens. Konseptet om at man kommuniserer med musikk er i grunn kult, men denne novellen er elendig skrevet. For det første så handler det i all hovedsak om hvor superperfekt drømmedama som hovedpersonen er gift med. Sorry, men jeg fikser ikke forfattere som skriver ut sine personlige dagdrømmer og forventer at andre skal sette pris på å

lese det. Dessuten er historien så fylt med logiske brister at det nesten blir komisk.

«**A little Knowledge**» av **Poul Anderson** - 1 av 5 stjerner. Anderson er tro til sin fetisj for romhandelsmenn med lite skrupler i denne novellen. Jeg ser tre måter å lese denne novellen. 1) Å lese den som standard Anderson der han legger inn en liten vri på slutten. I så fall totalt uinteressant for andre enn libertarianere. 2) Som en hard kritikk av verdenssynet at handel er saliggjørende. I så fall kan jeg like den, men utifra det jeg har lest om og av Anderson så har jeg mine tvil til at han er reflektert nok til å kritisere eget verdensbilde. 3) At Andersons fetisj for romhandel er så ekstrem at han ikke selv skjønner at det han skriver er parodisk. Dette er det jeg selv mistenker.

«**The 4th Profession**» av **Larry Niven** - 1 av 5 stjerner. I og for seg ikke så gæli skrevet og litt morsom kontrast til Anderson, for her er det alien kjøpmenn som kommer til jorda med "kunnskapspiller" og problemene det åpner opp for. Helt brukandes aliens osv, men novellen lider av at det ikke er noe som helst som ligner på en historie her.

«**Gleepsite**» av **Joanna Russ** - 2 av 5 stjerner. Denne novellen er mest av alt rar, men jeg likte den litt. Bonusstjerne for forsøket på å skrive noe som er litt orginalt. Sum: 1,25 og ikke kast bort tid eller peng' på Fredhøis utgave av denne. Hvis du på død og liv må lide deg gjennom denne antologien, skaff den på engelsk og få de andre 11 novellene.

Bok 41: Tidsstormen (The 1972 Annual Worlds Best SF).

Disse var langt bedre enn de første novellene, ingen av dem stinka og flere var helt herlige.

«**Real-Time World**» av **Christopher Priest** - 3 av 5 stjerner. Har lest denne i en av Bing & Bringsværds antologier. Husker at jeg likte den, men likte den ikke så mye at jeg gadd å lese den på nytt.

«**All Pieces of a River Shore**» av **R. A. Lafferty** - 5 av 5 stjerner. Rar og litt skummel historie som gir en fin Bradbury vibb. Herlig hvordan protagonisten nøster opp hva som skjer. En gammel halvsprø samler snubler over en mystisk serie av malerier og prøver å finne ut hva de er for noe.

«**With Friends Like These ...**» av **Alan Dean Foster** - 6 av 5 stjerner. En av de beste SF-novellene jeg noensinne har lest. Foster er en av mine yndlingsforfattere og leverte igjen. Den galaktiske føderasjonen er i ferd med å bli utslettet av en fæl rase som etter å ha fortært alt annet enn dem selv på sin hjemplanet nå driver og spiser seg gjennom galaksen. Føderasjonen er så desperat at et skip blir sendt til jorda for å rekruttere den grusomste og mest fryktede rasen i galaksen, menneskene. Det er så mye å juble over i denne novellen at jeg stopper her, men vit at dette er et mesterverk.

«**Timestorm**» av **Eddy C Bertin** - 5 av 5 stjerner. En novelle som opprinnelig ble skrevet på flamsk tror jeg. Tar litt tid å komme seg inn i den, men når du først er på bølgelengde med historien så er den meget bra. Handler om en vanlig person som får muligheten til å leke Gud, uten at det går så himla bra ...

«**Transit of Earth**» av **Arthur C Clarke** - 2 av 5 stjerner. En av de døllere novellene, handler om hvor fjongt det er å observere en solformørkelse fra Mars. Whatever. Sikkert veldig gjevt for de som digger astronomi, men for meg ble dette meh.

«**One Life, Furnished in Early Poverty**» av **Harlan Ellison** - 6 av 5 stjerner. Wow. Ellison stiger raskt på min liste over yndlingsforfattere. Denne novellen kunne lett kommet med i en fin-literær antologi. Handler om en fyr som reiser tilbake i tida for å fikse på de tingene i fortiden, som gjør at

han nå lever et trist liv. Ikke sjokkerende at det ikke helt går etter planen. Herlig deprimerende og mørk historie. Tidsreise virker å ha vært et populært tema i 1972.

«**Occam's Scalpell**» av **Theodore Sturgeon** - 3 av 5 stjerner. En døll historie om hvordan lure verdens mektigste mann til å redde jorda. Kjeeeedelig. Men det som er interessant er at denne novellen kunne ha blitt skrevet i 2022, med skumle konspirasjoner, onde rikinger og en jord på vei mot en vill drivhuseffekt. Heder til Sturgeon for å ha forutsagt disse tiders diskurs 50 år før tida. Denne er definitivt verdt å lese og anbefalt også for de som ikke er fans av gammeldags SF.

Bok 42: Tingene (Things), red.: Ian Howard.

«**Gudenes Gave**» av **Raymond F Jones** - 3 av 5 stjerner. Primært så handler denne novellen om misunnelse, menneskeheten blir tilbudt alien teknologi (fra en utdødd rase) som ligger kvantesprang foran vår kunnskap. Det går like dårlig som man kan anta. Relasjonene mellom karakterene er bra beskrevet. SFen er ikke det. Et lite bonuspoeng for kritikken av den kalde krigen.

«**Århundreskifte**» av **James Blish** - 1 av 5 stjerner. Novelle om at det skulle skje noe dramatisk nyttårsaften 1999, føles fryktelig utdatert i 2022.

«**Kurer til Kaos**» av **Poul Anderson** - 1 av 5 stjerner. I grunn en filosofisk fundering om hvorvidt vi har fri vilje eller ei. Interessant filosofisk sett, men fryktelig dølt som novelle. Minuspoeng for at det selvfølgelig er russerne som er slemme.

«**Fremtidens hjerne**» av **Lester del Rey** - 3 av 5 stjerner. Handler om hvordan man forsøker å gjenreise sivilisasjonen etter den 5. verdenskrig. Intet nytt og meh skrevet.

«**Begynnelsen**» av **Damon Knight** - 3 av 5 stjerner. En brukbart interessant historie om en før-menneskelig sivilisasjon. Den svekkes av forfatterens totale mangel på kunnskap om evolusjon og jeg undres over hvorfor forfattere insisterte på å skrive hard SF når de selv i beste fall var glade amatører innen vitenskapsgrenene de skriver om.

«**Liten, grønn mann**» av **Noel Loomis** - 0 av 5 stjerner. Noe av det mest elendige jeg noensinne har lest. Handler i all hovedsak om hvor dårlige sjefer kvinner er, og hvor intenst hr Loomis har lyst til å pule den kvinnelige sjefen sin.

Kort sagt, ingen grunn til å skaffe denne, men hvis man har den så dør man ikke av å lese den.

Bok 43: Etter eksplosjonen (Sunburst) av Phyllis Gotlieb.

Jeg er nå gjennom alle Fredhøis-bøker jeg hadde. Og det var fryktelig mye meh. Lundwall var et trivelig bekjentskap, likeså Harlan Ellison, og en lang rekke forfattere havnet på min personlige svarteliste. Skyldes kanskje at de første SF-forfatterne jeg leste var Verne og Wells, slik at jeg på ingen måte har et nostalgisk forhold til 50-70-talls SF. Og vi avslutter med en «høydare» :-) Uansett interessant bok, en av de få fra Fredhøis med kvinnelig forfatter. Den begynner bra, med et kult konsept. En søvning liten by i USA har et uhell ved kjernekraftverket sitt med dertilhørende stråling. En generasjon senere så viser det seg at de lokale problemkidda har fått superkrefter (og ja, dette er skrevet lenge før X-Men) med alle problemene det medfører. Konseptet er skikkelig kult, men gjennomføringen temmelig meh, historien går ingensteder og fisler ut med masse filosofering om mulighetene for å fange opp "juvenile delinquents" tidlig og hjelpe dem før de blir hardbarka kriminelle, fin tanke med fryktelig utdatert siden vi fortsatt snakker om hodeformer og den aristoteliske oppdelingen i personlighetstyper. Hederlig forsøk på å skrive om noe annet enn "pew-pew", og interessant lesing, men særlig bra er det ikke.

